

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО: АНАЛІЗ, ПРОБЛЕМИ, ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

Гром'як Мирон Іванович

кандидат фізико-математичних наук, декан фізико-математичного факультету,
доцент кафедри математики та методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
dek_fizmat@tnpu.edu.ua

Карабін Оксана Йосифівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформатики та методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
karabinoksana@gmail.com

В умовах соціально-економічного розвитку держави, глобалізації науково-технічного прогресу, інтеграції інформаційно-цифрових технологій в освітній процес закладів вищої освіти України, актуальним є впровадження системи управління навчанням (з англ. Learning Management System) – системи дистанційного навчання – комплексного електронного інформаційно-динамічного середовища для управління освітнім процесом із навчально-методичними ресурсами, інтерактивними інноваційно-педагогічними та інформаційно-цифровими інструментаріями, освітніми онлайн комунікаціями.

Відповідно до чинного законодавства України під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності суб'єктів освіти, що відбувається переважно за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому інформаційному середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [2].

Відтак, дистанційне навчання у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка на фізико-математичному факультеті привносить можливість професійної підготовки та перепідготовки майбутніх фахівців із формуванням та удосконаленням відповідного рівня кваліфікації, розвитком і саморозвитком творчих та інтелектуальних здібностей за допомогою відкритого й вільного доступу до освітніх ресурсів. Таке навчання включає інноваційні методи і форми навчання та сприяє: модульному відображенню змісту навчання з постійним удосконаленням змістовного та дидактичного наповнення; конструюванню зв'язків і відношень безперервного процесу взаємодії здобувачів освіти і науково-педагогічних працівників-модераторів; удосконаленню систематизованих навчально-методичних матеріалів для аудиторної та самостійної роботи в рамках оволодіння суб'єктами освітнього процесу навчальних дисциплін відповідно до навчальних планів (теоретичних, лабораторних, практичних, тестових, контролюючих матеріалів) побудованих на принципах інформаційної відкритості, доступності, адаптивності, інтерактивності, доброчесності.

Дистанційне навчання базується на модульному підході, широкому застосуванні телекомунікаційно-супутникових мереж і цифрових технологій та

характеризується використанням: 1) глосарного навчання: система подання фактів і понять, що входять у професійні словники; 2) оглядового навчання: використання оглядових лекцій, теоретичних матеріалів, відео-матеріалів; 3) алгоритмічного оволодіння знаннями: навчання побудованого на засвоєнні алгоритмів вироблення професійних умінь й навичок; 4) розвиваючих тренінгів: спонукає суб'єктів до самостійного пошуку інформації, творчого осмислення матеріалу та самостійних дій у постійно динамічних умовах; 5) контролю знань: поточний, модульний, підсумковий контроль. У системі управління навчанням середовища Moodle майбутні фахівці отримують: 1) доступ до навчальних матеріалів (лекції, завдання до практичних/лабораторних та самостійних робіт; додатковий контент (посібники, довідники, методичні розробки тощо) та засобів комунікації та тестування; 2) використання засобів веб-технологій (Вікі, форум, чат, семінар, вебінар тощо); 3) аналіз і доступ до результатів проходження дистанційного курсу та результатів тестування; 4) можливість комунікування з автором курсу навчальних дисциплін; 5) доступ для завантаження файлів з результатами виконання завдань; 6) можливість налаштування та задіяння нагадувань про події в курсі навчальної дисципліни [1].

Слід зазначити, що дистанційне навчання включає інформаційно-цифрові телекомунікаційні засоби навчання забезпечуючи комунікацію, постійну підтримку передачі знань (інтерактивність руху, інтеграцію образу й звуку та тексту, візуалізацію ресурсів), надає доступ з відповідними правами управління інформаційними ресурсами, сприяючи таким чином активному залученню майбутніх фахівців до освітнього процесу. Така система управління навчанням також володіє захистом від несанкціонованого доступу з авторизованим доступом до освітніх ресурсів (як через локальну мережу, так і глобальну мережу Інтернет), сприяє відповідному збереженню авторських прав розробників таких інформаційних ресурсів.

Із досвіду впровадження дистанційного навчання в освітньому процесі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка на фізико-математичному факультеті виокремлено проблеми такого процесу, які пов'язані з:

– проектуванням та підтримкою системи управління дистанційним навчанням, інфраструктурою матеріально-технічної бази, трудомістким процесом розробки освітнього контенту та удосконалення навчальних дисциплін, постійним удосконаленням інфраструктури інформаційного забезпечення та необхідним оновленням засобів дистанційного навчання;

– спрямованістю на підвищення психолого-педагогічної та професійної готовності до роботи в інформаційних системах дистанційного навчання, умовно безкоштовних і платних, вузькоорієнтованих і широковживаних: Moodle, ATutor, SharePointLMS, Claronline, eFront, Live@EDU;

– необхідністю модернізації підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників відповідно до інформатизації українського суспільства та інтеграції закладів вищої освіти з урахуванням академічної мобільності до міжнародного освітнього простору,

– постійним удосконаленням інформаційно-цифрової та професійної компетентності науково-педагогічних працівників в організаційно-управлінській діяльності, високою мобільністю володіння інноваційними освітньо-педагогічними та цифровими технологіями, поглибленням впровадження новітніх методик і підходів організації освітнього процесу, удосконалення педагогічних технологій тьюторства на належному професійному рівні, апробацією освітньої діяльності за новими інформаційно-комунікаційними технологіями;

– аутентифікацією користувачів при поточному та підсумковому контролі й оцінюванні знань слухачів курсів дистанційного навчання, відсутністю особистісного спілкування науково-педагогічних працівників із здобувачами освіти, позбавлення емоційного зафарбування атмосфери подання навчального матеріалу;

– наявністю відповідного системного та програмного забезпечення, можливістю доступу до Інтернет-мережі, наявністю відповідного рівня інформаційно-цифрової грамотності слухачів курсів дистанційного навчання, організацією особистісної самоосвітньої діяльності з дотриманням високого рівня самоконтролю персоналізованого навчання на самовдосконалення та професійний розвиток.

Безкоштовна онлайн-система управління навчанням Moodle, для підтримки очно-дистанційної форми навчання майбутніх фахівців, дозволяє науково-педагогічним працівникам розробляти електронні навчально-методичні комплекси навчальних дисциплін у відповідності до навчальних планів. Відтак, на фізико-математичному факультеті розроблено більше 230-ти електронних навчально-методичних комплексів з онлайн доступом та авторизацією в даній системі (рис. 1).

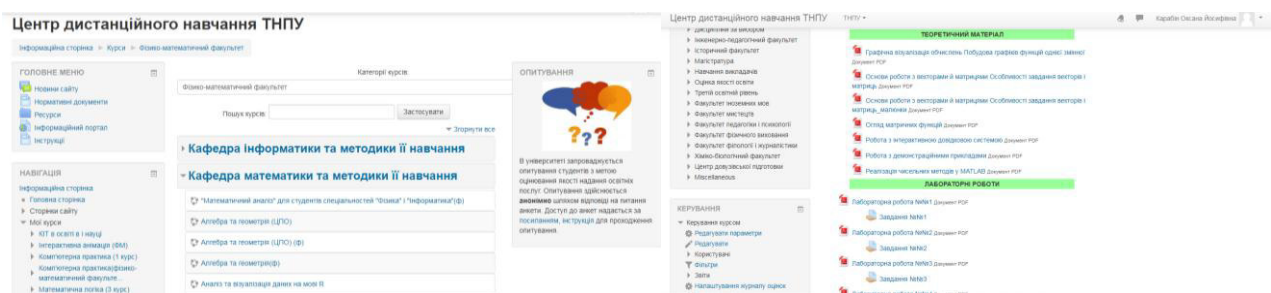

Рис. 1. Інформаційна сторінка система управління навчанням Moodle ТНПУ

Таким чином, питання вивчення практичного досвіду організації, тенденцій, перспектив дистанційного навчання у закладах вищої освіти України, особливостей підвищення ефективності організації освітнього процесу в системі управління навчанням Moodle, професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах дистанційного навчання є актуальними, дискусійними та потребують подальшого дослідження та вивчення.

Список використаних джерел

1. Болюбаш Н. М. Фактори та умови формування професійної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційного середовища MOODLE. Інформаційні технології і засоби навчання. 2010. № 3(17). URL: <http://www.ime.edu.ua.net/em17/emg.html>. (дата звернення 22.10.2019).

2. Положення про дистанційне навчання: Наказ МОН України від 25.04.2013. № 466. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>. (дата звернення 20.10.2019).

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ілійчук Любомира Василівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
liubomyra.iliichuk@gmail.com

Протягом останніх років проводяться програмні дослідження з питань визначення й обґрунтування науково-методичних засад впровадження дистанційного навчання в закладах освіти. Дана форма навчання є не тільки найбільш прийнятною з точки зору економії як фінансового, так і часового ресурсу, але й здатна задовольняти потреби широкого кола споживачів освітніх послуг. Дистанційне навчання здійснюється завдяки використанню комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання, а також самостійну роботу здобувачів вищої освіти з матеріалами інформаційної мережі. Відтак одним із провідних завдань, які стоять перед закладами вищої освіти, є не тільки впровадження системи дистанційного навчання, а й забезпечення сприятливого впливу інноваційних технологій на підвищення якості освітнього процесу.

Дистанційне навчання являє собою сукупність інформаційних технологій, що забезпечують оволодіння здобувачем вищої освіти великим обсягом навчального матеріалу. Воно передбачає інтерактивну взаємодію студентів і викладачів у процесі навчання, надання їм можливості самостійної роботи із засвоєння навчального матеріалу, оцінювання знань та умінь у процесі навчання. Відтак до переваг дистанційного навчання належать:

- інтерактивність (дозволяє налагодити і стимулювати зворотний зв'язок, забезпечити діалог і підтримку здобувачів вищої освіти);
- гнучкість (дає можливість студентам не відвідувати навчальних занять, а навчатися у зручній для себе час та у зручному місці);
- індивідуалізація (дозволяє реалізувати для здобувачів вищої освіти індивідуальну навчальну програму й індивідуальний навчальний план, послідовність вивчення предметів на основі індивідуального графіку);
- економічність (передбачає ефективне використання навчальних площ та технічних засобів, концентроване та уніфіковане представлення інформації, використання і розвиток комп'ютерного моделювання, що призводить до зниження витрат на підготовку фахівців, відсутність проблеми придбання навчальних матеріалів та підручників);
- технологічність (забезпечує використання у навчальному процесі нових досягнень інформаційних технологій, які сприяють входженню людини до світового інформаційного простору);